

Pasture Management Networking Platform

Сеть Организаций по Управлению Пастбищами

Платформаи Шабаккаи Идоракунии Чарогохҳо

January - March 2017 / Январь - Март 2017/ Январ - Март 2017

СОДЕРЖАНИЕ

Стр.:	
2	Чаласа оид ба назорат ва бартараф намудани бемории тоуни чорво
3-5	Recommendations for effective pasture management in the Ak-Suu River Watershed
6-7	Конфронс оид ба чорводории устувор ва идоракунии чарогоҳҳо
8-9	Конференция по устойчивому животноводству и пастбищному хозяйству
10	Сафари корӣ ба ҷамоатҳои деҳоти наздисарҳадии вилояти Суғд

ЧАЛАСА ОИД БА НАЗОРАТ ВА БАРТАРАФ НАМУДАНИ БЕМОРИИ ТОУНИ ЧОРВО

Хадамоти назорати давлатии байтории Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон дуюмин ҷаласаи «Харитаи роҳ оид ба назорат ва бартараф намудани бемории тоуни чорвои майдаи шохдор дар минтақаи кишварҳои Созмони ҳамкории иқтисодӣ» 28 феврал - 2 март дар шаҳри Душанбе баргузор намуд.

Бояд қайд намуд, ки Тоҷикистон аз соли 1993 аъзои Созмони умумиҷаҳонии солимии ҳайвонот (OIE) мебошад. Ин созмон дар доираи ҳамкории ҷиҳати баланд бардоштани сатҳи дониши мутахассисон дар таҳияи санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва стандартҳои байналмилалӣ соҳаи байторӣ доир ба ҳифзи солимии ҳайвонот ва сифати маҳсулоти чорводорӣ, решакан намудани бемориҳои хавфноки зоонозии мамлакатҳои аъзо саҳми босазо дорад. Хадамоти назорати давлатии байторӣ бо ҷалби олимону мутахассисон тадбирҳои мушаххасро оид ба рафъи ин бемориҳо роҳандозӣ намуда истодааст.

Бояд таъкид дод, ки 31 март - 2 апрели соли 2015 дар шаҳри Абидҷони Кот-д'Ивуар конфронси байналмилалӣ OIE ва Созмони озӯқа ва кишоварзии СММ (FAO) дар мавзӯи назорат ва бартараф намудани тоуни чорвои майдаи шохдор баргузор гашта буд, ки дар он намоёнҳои зиёда аз 180 давлати дунё иштирок намуданд. Дар конфронс таклиф пешниҳод гардида, меморандум ба имзо расида буд,

ки бемории тоуни чорвои майдаи шохдор то соли 2030 дар саросари ҷаҳон решакан карда шавад. Тибқи қарори қабулкардашуда ҳамасола як маротиба дар давлатҳои узви ин созмон ҷаласаҳои табодули афкор баргузор гардида, ҷиҳати назорат ва бартараф намудани бемории мазкур муҳокима ва натиҷагирӣ карда мешавад.

Дар ҷаласаи мазкур коршиносон аз OIE, аз ҷумла доктор Казимирас Лукаускас, роҳбари

минтақавии OIE дар Москва, Мереке Тайтубаев, роҳбари байниминтақавии OIE дар Остона, Жан Жак Соула, коршинос аз Саридораи OIE дар Париж, Боуна Диоп, коршинос аз Саридораи FAO дар Рим, Мемдуҳ Унал, намоёнҳои Саридораи Созмони ҳамкории иқтисодӣ ва намоёнҳои Арманистон, Гурҷистон, Озарбойҷон, Туркия, Эрон, Россия, Қазоқистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ва Туркманистон иштирок намуданд.

Тибқи маълумоти OIE, то ба имрӯз 57 мамлакати дунё аз бемории тоуни чорво озод ҳисобида мешаванд. Аз ҷониби мутахассисони соҳаи байторӣ бори аввал солҳои 2005-2006 бемории мазкур дар ҷумҳурии ошкор гардида буд ва таҳдиди он барои дигар давлатҳои ноғузир мебошад. Беморӣ хисороти калони иқтисодӣ иҷтимоӣ ба соҳаи чорводорӣ кишвар расонида, таъсири нигаронкунанда дорад. Дар рафти ҷаласа усулҳои муносири таҳқиқ ва чораҳои мубориза бар зидди бемории тоуни чорвои майдаи шохдор, инчунин муайян намудани стандартҳо ва риояи стандартҳои байналмилалӣ OIE дар мубориза бо ин беморӣ мавриди муҳокима қарор дода шуданд.

Тоҷикистон ҳамчун кишвари дорои аҳамияти минтақавӣ дошта, барои бартараф намудани бемориҳои сарҳадгузар, хусусан тоуни чорвои майдаи шохдор, тамоми чораҳои пешгириву бартарафкуниро андешида ба ҳамкорӣ бо давлатҳои ҳамҷавор омода мебошад. Муаррифномае, ки тибқи талаботи OIE ва FAO омода шудааст, маълумотро роҷеъ ба ҳолати имрӯзу ояндаи соҳаи чорводорӣ кишвар, ҳадафҳои рушд, стратегияҳо, фазои сармоягузори соҳа ва ҷалби сармояи мустақил ба ин бахш дар бар мегирад.

Шералӣ Вазиров,

сардори Хадамоти назорати давлатии байтории Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

RECOMMENDATIONS FOR EFFECTIVE PASTURE MANAGEMENT IN THE AK-SUU RIVER WATERSHED

The Consortium HELVETAS, ACTED and GIZ is currently implementing the project «National Water Resources Management» (NWRM) funded by Swiss Agency for Development and Cooperation (SDC). As part of the consortium, ACTED is responsible for the implementation of Result 6 of the project, which aims to reduce water related disaster in the watershed of the Ak-Suu River. Sustainable Disaster Risk Reduction requires significant changes in the practices of natural resources management, especially in the pasture management.

Findings from the Watershed Assessment conducted by ACTED in the Ak-Suu watershed through a comprehensive approach clearly show that natural disasters in Ak-Suu are mainly water related. The magnitude and frequency of mudflows and their dependence on natural conditions (showers of high intensity and sloping relief) indicate the large role played by natural factors in the formation of mudflows. Additionally, the occurrence of natural disasters is also greatly influenced by the chain of related anthropogenic factors. These include a large number of runoffs, caused by the low level of filtration of the soil. Low soil filtration, in turn, is caused by the severe degradation of forests, heavy eroded pastures and croplands. Also, pasture and forests degradation is related to the excessive cattle loading and use of rain-fed arable land on the slopes for growing cereals.

The excessive load on pastures is caused by the

very large number of livestock, many times greater than the actual productivity of pastures allows. In turn, the use of sloping lands under cereals and increase in livestock is due to low economic status of the population. This also explains the deforestation and the use of manure for fuel.

We cannot change the natural factors which cause the formation of natural disasters, however we can intervene on the human factors that affect the way in which the whole ecosystem functions. Within the “National Water Resources Management” Project ACTED applies a series of soil and water conservation measures, recommended by experts to reduce the impact of anthropogenic factors. Although these will not completely eliminate the risks of natural disasters (natural factor), they will decrease their frequency and intensity.

To determine the current state of the area, its productivity and the number of livestock currently present, ACTED’s expert in Integrated Natural Resource Management created a balance analysis of the current and perspective fodder production for the available livestock.

The analysis of the data collected shows a significant load of cattle on pastures. In the Ak-Suu watershed this exceeds on the average by 5.3 times the recommended levels. Therefore, the amount of fodder currently produced (hay and straw) cannot provide to the large number of livestock currently present in the area with the necessary quantity of feed they require, thus leading to hay shortages. In the whole Ak-Suu

watershed, the hay balance is in deficit of 60,725 tons (29,279 tons in Tajikistan and 31,446 tons in Kyrgyzstan). This lack of hay is forcing the local population to lengthen the grazing period - from the early spring until snowfall. This consequently results in the further destruction of surface soil, vegetation and pasture degradation, ultimately increasing mudflows.

To address this issue and balance the load ratio of livestock to pasture ACTED's technical experts within the «National Water Resources Management» Project propose the following options:

- » Increase pastures area by 5.3 times (Not applicable).
- » Increase the productivity of pasture by 5.3 times. This option is also not applicable. Although it is possible to raise the productivity of the above-mentioned pastures, this can only be accomplished through the significant use of financial resources which would allow to increase productivity by 2-3 times maximum.
- » Reduce the number of cattle by 5.3 times. This option is also not applicable since it would greatly affect the economic status of the population, causing an adverse reaction in the society
- » Replace cereals with esparcet on rain-fed lands. By adopting this measure, it will be possible to provide cattle with forage, reduce soil erosion and improve their soil fertility and filtration coefficient, and most importantly reduce the frequency and intensity of mudflows. Moreover, this solution does not require additional financial costs and can be implemented in a short period (2 years).

Its implementation will provide cattle with fodder, improve the environment, reduce soil erosion and improve their fertility and filtration coefficient. Esparcet yield is 5.3 -6.0 t / ha in different parts of the Ak-Suu watershed.

By reducing and in the long-term eradicating those detrimental anthropogenic factors that negatively affect the ecosystem of the Ak-Suu watershed it will be possible to restore the state of the natural and agricultural landscapes, reduce water related natural disasters and ultimately increase the economic level of the population.

Considering the magnitude and speed of the degradation process currently taking place in the Ak-Suu River watershed, all efforts and activities that need to be implemented in the short-terms should directly aim at reducing the rate of degradation. Nonetheless, the recovery of the watershed ecosystem is possible only in the long term, at the condition that the most urgent and necessary measures are launched without delay and with the full support and involvement of all stakeholders, including local authorities and civil society. Within the framework of the SDC-funded NWRM project, the Ak-Suu Watershed Working Group with the support of ACTED will develop a Disaster Risk Reduction Watershed Management (DRR-WSM) Plan. The DRR-WSM Plan will cover the whole Ak-Suu watershed and it will contain long-term, medium-term and short-term measures for its recovery.

The recommendations developed on how to improve the use of arable lands, pastures, forest resources will significantly reduce the impact and consequences of the extreme climatic events.

Balance analysis of current and perspective fodder production of available quantity of livestock

Country, District	Jamoat	Village	Rain-fed land			Pasture		Total quantity of livestock in standard unit of small cattle, head	Optimal quantity of livestock on pastures at grazing 8 months, head	Essential amount of hay per year, ton	Amount of straw in esparcet equivalent on feeding power, ton	Production of hay and straw in equivalents of esparcet, ton	Production of hay on pastures and esparcet on rain- fed lands, ton	Deficit of hay and straw, ton	Deficit of hay on pastures and esparcet on rain- fed lands, ton
			Rain-fed land		Pasture										
			Area, ha	Total harvest of straw, ton	Total harvest of esparcet, ton	Area, ha	Total harvest of hay, ton								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Spitamen (Taj)	Tagoyak	Ozariyon	186	279	986	170	34	735	70	537	56	90	1020	-447	+483
		Rogun	208	312	1102	76	15	783	31	572	62	77	1117	-495	+545
		Kamar	124	186	657	86	17	1027	35	750	37	54	674	-696	-76
		Langar	672	2352	3562	278	56	3272	115	2389	470	526	3618	-1863	+1229
		Tagoyak	470	705	2491	218	44	3118	90	2276	141	185	2535	-2091	+259
		Metar	540	810	2862	138	28	3876	57	2829	162	190	2890	-2639	+61
		Ittifoq	284	426	1505	186	37	894	76	653	85	122	1542	-531	+889
		Shavkat-1	467	701	2475	257	51	718	105	524	140	191	2526	-333	+2002
		Totally for Tagoyak	2951	5771	15640	1409	282	14423	579	10530	1153	1435	15922	-9095	+5392
	Devashtich (Taj)	Rosrovut	Oftobruy	162	243	972	2040	612	3880	1254	2832	49	661	1584	-2171
Dahkat			394	591	2364	1356	407	4453	834	3251	118	525	2771	-2726	-480
Khishekat			263	395	1578	626	188	5656	385	4129	79	267	1766	-3862	-2363
Bobuchak															
Rosrovut		328	492	1968	917	275	8494	564	6201	98	373	2243	-5828	-3958	
Vahdat		54	81	324	1356	407	8246	834	6020	16	423	731	-5597	-5289	
Totally for Rosrovut and Vahdat		1201	1802	7206	6295	1889	30729	3871	22433	360	2249	9095	-20184	-13338	
Totally for Tajikistan		4152	7573	22846	7704	2171	45152	4450	32963	1513	3684	25017	-29279	-7946	
Leylek (KGZ)		Sumbula	7023	8428	37222	15702	4711	36115	9654	26364	1686	6397	41933	-19967	+15569
		Ak-Suu	1514	1817	8024	7984	2395	19503	4908	14237	363	2758	10419	-11479	-3818
Totally for Kyrgyzstan	8537	10245	45246	23686	7106	55618	14562	40601	2049	9155	52352	-31446	+11751		
Totally for Ak-Suu watershed			12689	17818	68092	31390	9277	100770	19012	73564	3562	12839	77369	-60725	+3805

Иштирокчиёни конфронс

КОНФРОНС ОИД БА ЧОРВОДОРИИ УСТУВОР ВА ИДОРАКУНИИ ЧАРОГОҲҶО

2-3 март дар шаҳри Кӯлоб бо ташаббуси Лоиҳаи Идоракунии устувори замин ва беҳдошти воситаҳои зиндагӣ дар деҳот (ELMARL), ки аз ҷониби Бонки Ҷаҳонӣ маблағгузорӣ мешавад, конфронси дурӯза дар мавзӯи «Рушди чорводорӣ ва идоракунии чарогоҳҳо» баргузор шуд.

Ҳадафи конфронс рушд додани иқтидори ташкилотҳо ва фермерҳои маҳаллӣ оид ба масъалаҳои идоракунии чарогоҳҳо ва захираҳои замин, баланд бардоштани маърифатнокӣ оид ба усулҳои муосири чорводорӣ буд.

Дар Конфронс беш аз 160 намоёндогони хоҷагиҳои фермерӣ, Кумитаи ҳифзи муҳити зист ва шӯъбаи кишоварзии мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии Кӯлоб, олимони Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, мутахассисони лоиҳаҳои байналмилалӣ оид ба хоҷагии қишлоқ, ки дар Тоҷикистон амалӣ мешаванд, намоёндогони ташкилотҳои ҷамъиятӣ ва байналмилалӣ иштирок доштанд.

Лоиҳаи ELMARL як ҷузъи муҳими Барномаи таҷрибавии мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим дар кишвар маҳсуб ёфта, аз соли 2013 инҷониб фаъолият менамояд ва то имрӯз ба фермерҳо, гурӯҳҳои табиатистифодабарандагон ва хонаводаҳо дар рушд ва баланд бардоштани самаранокии истеҳсолоти

кишоварзӣ, коркарди маҳсулоти кишоварзӣ, беҳтар намудани идоракунии замин ва тақмили ҳолати объектҳои инфрасохтори деҳот кӯмаку дастгирии зиёд расонидааст.

Яке аз самтҳои муҳими лоиҳа нисбати сармоягузорӣ ба деҳот ба фаъолияти кори фермерҳо ҷиҳати баланд бардоштани самаранокии маҳсулоти чорво, беҳтар намудани тадбирҳои байторӣ барои ба даст овардани зотҳои чорвои маҳаллӣ, беҳбудбахшии истеҳсоли хӯроки чорво, ҷойҳои нуқтаҳои нигоҳдошт ва обхӯрии чорво нигаронида шуда буд.

Ин кор дар баробари фаъолият нисбати паст кардани фишор ба чарогоҳ, барои барқарорсозии минтақаҳои таназзулфто ва мубориза зидди эрозияи чарогоҳ анҷом дода мешавад. Аз ибтидои фаъолияти лоиҳа ба 1203 гурӯҳҳои мақсадноки ноҳияҳои Ховалинг, Балҷувон, Кӯлоб, Фархор, Сангвор ва Лахш барои истеҳсолоти устувори кишоварзӣ ва идоракунии захираҳои замин сармоягузорӣ карда шуд.

Дар ҷараёни конфронс натиҷаҳои сафари олимони мушовирон аз Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон, ки ба минтақаҳо бо мақсади маслиҳат додан ба хоҷагиҳои фермерӣ ва зерлоиҳаҳои оиди идоракунии чарогоҳҳо, чорводорӣ, инчунин паррандапарварӣ даъват шуда

буданд, баррасӣ гардиданд. Якҷоя бо баҳрабарандагони лоиҳа рафти амалишавии лоиҳаҳо таҳлил гардида, камбудихо ошкор ва роҳҳои ҳалли мушкилот муайян карда шуданд.

Аз нишондоди мушовирон маълум гардид, ки монеаҳои асосӣ барои рушди лоиҳаҳо ва фаъолияти устувори кишоварзӣ ин нокифоягии сатҳи дониши фермерҳо нисбат ба масъалаҳои нигоҳдории чорво, хӯроки чорво, соҳаи байторӣ, инчунин набудани таҷрибаи кофӣ нисбати идоракунии чарогоҳҳо мебошад.

Чараёни машваратҳои саҳроӣ бо баргузор кардани Конфронси баҳрабарандагон ва иштирокчиёни зерлоиҳаҳои ELMARL анҷом ёфт. Дар назди иштирокчиёни конфронс бо тавсияҳо ва ахбороти илмӣ ходимони илмӣ Институти чорводории Академияи илмҳои кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон: доктори илмҳои кишоварзӣ, профессор Ш.Раҳимов, номзадони илм А.Мадаминов, Ҳ.Давлатов, М.Қосимов маърӯза намуданд. Баъди баррасии маърӯзаҳо фермерҳо ба суолхояшон посух гирифтанд.

Ба фермерҳо ва иштирокчиёни зерлоиҳаҳо ҳамчунин маводҳои зиёд тақсим карда шуд. Қўмаки калонро барои таъмини иштирокчиёни конфронс бо маълумоти муосир оид ба идоракунии чарогоҳҳо ташкилоти Платформа оид ба табодули дониш барои идоракунии чарогоҳҳо дар Осиёи Марказӣ, ки бо ташаббуси Ҷамъияти Олмон оид ба ҳамкории

байналмилалӣ (GIZ) таъсис дода шудааст, расонид. Қобили зикр аст, ки лоиҳаи ELMARL бо ин ташкилот ҳамкории зич дорад.

То ба имрӯз наздики 50% чорабиниҳои банақшагирифта аз фаъолияти лоиҳаи ELMARL амалӣ гаштанд. Конфронси баргузоршуда барои натиҷагирӣ аз фаъолияти баҳрабарандагон дар соҳаҳои чорводорӣ, бузпарварӣ, инчунин паррандапарварӣ имкон фароҳам оварда, мушкилоти мавҷуда ва афзалиятҳои барои баланд бардоштани иқтидор муайян намуд.

Машварат ва тавсияҳои коршиносони Академияи илмҳои кишоварзӣ ба иштирокчиёни зерлоиҳаҳои ELMARL ва фермерҳо имкон медихад, ки фаъолияти худро дар соҳаи кишоварзӣ ва идоракунии захираҳои замин бо таъкиди устувории экологӣ ба роҳ монанд.

Ҳадамоти матбуоти Лоиҳаи ELMARL

Обсуждение в ходе конференции

КОНФЕРЕНЦИЯ ПО УСТОЙЧИВОМУ ЖИВОТНОВОДСТВУ И ПАСТБИЩНОМУ ХОЗЯЙСТВУ

2-3 марта в Кулябе прошла двухдневная Конференция «Развитие животноводства и пастбищного хозяйства», организованная Проектом по устойчивому землепользованию и жизнеобеспечению в сельской местности (ELMARL), осуществляемом при поддержке Всемирного Банка.

Целью Конференции являлось развитие потенциала общинных организаций и фермеров по вопросам управления пастбищами и земельными ресурсами, повышение осведомленности о современных методах ведения животноводства.

В конференции приняли участие более 160 представителей фермерских хозяйств, Комитета по охране окружающей среды и отдела сельского хозяйства местных органов исполнительной власти Куляба, ученые Академии сельскохозяйственных наук Таджикистана, специалисты международных проектов по сельскому хозяйству, реализуемых в стране, представители общественных и международных организаций.

Проект ELMARL реализуется с 2013 года и является важным компонентом действующей в стране Пилотной Программы по адаптации к изменению климата. Проект оказал значительную поддержку фермерам, группам природопользователей и

домохозяйствам в развитии и повышении эффективности сельскохозяйственного производства и переработки сельхозпродукции, улучшении управления земельными ресурсами и состоянии объектов сельской инфраструктуры.

Одним из важных направлений сельских инвестиций проекта явилась деятельность фермеров, направленная на повышение эффективности животноводческой продукции, улучшение местных ветеринарных мер и пород, производства кормов, мест содержания и точек водопоя скота. Эта работа осуществляется параллельно с деятельностью по снижению нагрузки на пастбища, восстановлению деградированных участков и борьбе с пастбищной эрозией.

С начала деятельности проекта инвестиции в устойчивое сельхозпроизводство и управление земельными ресурсами внедрены в 1203 целевых группах в Ховалинге, Бальджуване, Кулябе, Фархоре, Сангворе и Лахше.

Работе Конференции предшествовал полевой выезд ученых, консультантов из Академии сельскохозяйственных наук Таджикистана, которые были приглашены для консультаций в фермерские хозяйства и подпроекты по управлению

пастбищами, животноводству и птицеводству. Совместно с бенефициарами был проанализирован ход реализуемых проектов, выявлены пробелы и определены пути решения проблем.

Как указали консультанты, основными препятствиями для развития проектов и устойчивой сельскохозяйственной деятельности остаются недостаточный уровень знаний фермеров по вопросам содержания животных, кормов, ветеринарии, а также нехватка опыта в управлении пастбищами.

Завершением процесса мобильных консультаций в поле стала Конференция бенефициаров и участников субпроектов ELMARL. Перед ее участниками с рекомендациями и научной информацией выступили сотрудники Института животноводства Академии сельскохозяйственных наук Республики Таджикистан: доктор сельскохозяйственных наук, профессор Ш.Рахимов, кандидаты наук А.Мадаминов, Х.Давлатов, М.Косимов.

Фермеры заслушали и обсудили доклады специалистов, получили ответы на свои вопросы и раздаточный материал.

Большую помощь в обеспечении участников конференции современной информацией по управлению пастбищами оказала Платформа по обмену знаниями для управления пастбищами в Центральной Азии, созданная по инициативе Германского общества по международному сотрудничеству (GIZ). С этой организацией проект ELMARL осуществляет тесное сотрудничество.

К настоящему времени реализовано около 50% запланированных мероприятий проекта ELMARL. Конференция позволила подвести итоги деятельности бенефициаров в области животноводства, козоводства и птицеводства, определить имеющиеся проблемы и приоритеты для повышения потенциала.

Консультации и рекомендации специалистов Академии сельскохозяйственных наук позволят участникам субпроектов ELMARL и фермерам вести деятельность по сельскому хозяйству и управлению земельными ресурсами на более устойчивой экологической основе.

Пресс- служба Проекта ELMARL

САФАРИ КОҶИ БА ҶАМОАТҲОИ ДЕҲОТИ НАЗДИСАРҲАДИИ ВИЛОЯТИ СУҒД

Муассисаи давлатии «Трести чарогоҳу мелиоративӣ»-и Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар якҷоягӣ бо мутахассисони Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии Тоҷикистон ва масъулини мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Суғд 12-15 феврал дар ҷамоатҳои деҳоти Ворух, Чоркӯҳ, Сурх ва Лаккони шаҳри Исфара ва ҷамоатҳои деҳоти Хистеварз ва Овчиқалачаи ноҳияи Бобоҷон Ғафуров сафари хизмати корӣ анҷом доданд. Ин сафар бо дастгирии Созмони озуқа ва кишоварзии СММ дар доираи лоиҳаи «Ҳамкории фаромарзӣ ба хотири расидан ба сулҳи устувор ва рушд» ба вуқӯъ пайваست.

Лоиҳаи «Ҳамкориҳои фаромарзӣ ба хотири расидан ба сулҳи устувор ва рушд» аз ҷониби Барномаи рушди СММ амалӣ гардида, мақсади асосии он паст кардани низоъ дар ҷамоатҳои наздисарҳадии Тоҷикистон ва Қирғизистон мебошад. Лоиҳа аз шаш ҷузъ иборат мебошад, аз ҷумла муносибатҳои байни

органҳои қудратӣ, сарҳадбонон, дастрасӣ ба захираҳои табиӣ, чарогоҳ, муносибатҳои ҷавонон, беҳтар кардани фаъолияти занон. Лоиҳа аз соли 2015 оғоз гардида, моҳи декабри соли 2017 ба анҷом мерасад.

Ҳангоми сафари корӣ бо Раиси шаҳри Исфара воҳӯрӣ баргузор гардид ва бо иштироки муовини раиси шаҳр, раисони ҷамоатҳои зикргардида, раёсати кишоварзӣ, кумитаи идораи замин оид ба идоракунӣ ва истифодаи чарогоҳҳо ҷаласаи корӣ доир шуд. Дар шаҳри Исфара 6185 гектар чарогоҳҳо, аз ҷумла дар ҷамоати деҳоти Ворух 1815 гектар, 5145 сар чорвои калони шохдор, 4069 сар ғўсфанду буз, дар ҷамоати деҳоти Чоркӯҳ 100 гектар чарогоҳ, 6154 сар чорвои калони шохдор, 5289 сар ғўсфанду буз, дар ҷамоати деҳоти Сурх 3382 сар чорвои калон ва 3495 сар ғўсфанду буз ва дар ҷамоати деҳоти Лаккон 100 гектар

чарогоҳ, 1865 сар чорваи калон ва 1828 сар ғўсфанду буз мавҷуд аст. Дар маҷмӯъ дар ҳама шаклҳои хоҷагидорӣ шаҳри Исфара 42781 сар чорвои калон, 41779 сар ғўсфанду буз ва 409 сар асп мавҷуд мебошад, аммо бо назардошти саршумори чорво чарогоҳ ниҳоят кам аст.

Аз рӯи ҳисоботи кумитаи идораи замини шаҳр маълум гардид, ки ҷамоати деҳоти Сурх ягон гектар чарогоҳ надорад, ҷамоатҳои деҳоти Лаккон ва Чоркӯҳ 100 гектар чарогоҳ доранд. Ба ҷамоати деҳоти Ворух 1815 гектар чарогоҳ вобаста шудааст, ки 600 гектари он бахшӣ мебошад. То соли 2010 чорводорони ин ҷамоатҳо зиёда аз 89000 гектар чарогоҳҳои Қирғизистонро истифода мебарданд. Дар ҷамоатҳои деҳоти Хистеварз ноҳияи Бобоҷон Ғафуров 2199 сар чорвои калони шохдор, 2428 сар ғўсфанду буз ва 168 сар асп мавҷуд буда, 7000 гектар чарогоҳ аз ҳисоби чарогоҳҳои ноҳияи Мастҷоҳ вобаста карда шудааст. Ҷамоати деҳоти Овчиқалача ягон гектар замини чарогоҳ надорад. Хӯрокаи чорвои мавҷудаи хоҷагиҳо аз ҳисоби кишти зироатҳои кишоварзӣ ва кишти такрорӣ, ки аз он дар як сол 2-3 ҳосил мегиранд, таъмин карда мешавад.

Мушкилоти асосӣ дар ҷамоатҳои шаҳри Исфара ва ноҳияи Бобоҷон Ғафуров набудани чарогоҳ ва дар ҷамоати Овчиқалача пайдоиши малах дар 140 гектар заминҳои зироатҳои кишоварзии наздисарҳадии хоҷагиҳои кишоварзӣ мебошанд. Дар ҷамоати деҳоти Хистеварз мушкилоти асосӣ ин дар масофаи 100 км воқеъ гаштани чарогоҳ, набудани об, қурраҳо ва набудани маркази хизматрасонии байторӣ мебошанд.

Муассисаи давлатии «Трести чарогоҳу мелиоративӣ» дар якҷоягӣ бо мутахассисони Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезии Тоҷикистон ва масъулини мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии вилояти Суғд барои бартараф намудани камбудҳои ҷойдошта чораҷӯӣ намуда, ҳамзамон барои вобаста намудани чарогоҳҳои мавсимӣ ба ҷамоатҳои зикргардида аз дигар ноҳияҳои вилоят корҳои заруриро ба анҷом мерасонад.

Сафаралӣ Назаров,
сардори Муассисаи давлатии
«Трести чарогоҳу мелиоративӣ»-и
Вазорати кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон

Выходные данные

Издатель

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
(Германское общество по международному сотрудничеству (GIZ))
www.giz.de

Региональная программа GIZ «Устойчивое землепользование с учетом изменения климата для экономического развития в Центральной Азии»
Ул. Айни/Назаршоева, 734042 Душанбе, Таджикистан

Ответственная за выпуск:

Клаудия Халлер, claudia.haller@giz.de

Редактор:

Умед Вахобов, umed.vahobov@giz.de

В сотрудничестве с:

Служба государственного ветеринарного надзора Министерства сельского хозяйства РТ
Проект «Управление Национальными Водными Ресурсами»
Пресс- служба Проекта ELMARL
Госучреждение «Пастбищно-мелиоративный трест» Министерства сельского хозяйства РТ

Дизайн:

Александр Горбатовский

Вёрстка и корректура:

Ифтихор Миршакаров

Фотографии/рисунки

© фотографии редакции и авторов

По состоянию на март 2017 г.

Содержание опубликованных в данном бюллетене материалов является предметом исключительной ответственности авторов и может не отражать официального мнения Германского общества по международному сотрудничеству (GIZ).

Мы будем вам признательны, если вы поделитесь информацией о своей активности для включения ее в следующий выпуск нашего бюллетеня в рамках Сети организаций управления пастбищами! Спасибо!